

техн. сб. Вып.57. – К.: Техніка, 2004. – С.28-35.

2.Онищук Г.И. Концессия как механизм инвестирования ресурсосбережения в жилищно-коммунальном хозяйстве регионов Украины / Г.И. Онищук, Н.Н. Потапова // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып.77. Серия: Экономические науки. – К.: Техніка, 2007. – С.3-11.

3.Закон України «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки» №1869-IV від 24.06.2004 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1869>.

4.Програма розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2003-2010 рр. №1801/03 від 15.04.2003 р.

5.Програма розвитку і реформування житлово-комунального господарства Харківської області на 2003-2010 рр. №1811/03 від 03.05.2003 р.

6.Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про проведення концесійного конкурсу та укладення концесійних договорів на об'єкти права державної і комунальної власності, які надаються в концесію» №642 від 12.04.2000 р.: станом на 12.05.2004 р. [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=642-2000>.

Отримано 15.03.2011

УДК 658.152

О.М.КОЛМАКОВА, канд. екон. наук.

Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури

ОЦІНКА НАЯВНОСТІ ВІЛЬНИХ ОБІГОВИХ КОШТІВ ЯК СКЛАДОВОЇ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Розглядаються методи фінансового аналізу як методи оцінки передумов здійснення підприємством активної інноваційної діяльності. Пропонується схема оцінки інновацій, адаптована до особливостей підприємств комунальної галузі – галузі, що має технічно розвиватися та широко використовувати енергозберігаючі технології.

Рассматриваются методы финансового анализа как методы оценки предпосылок осуществления предприятием активной инновационной деятельности. Предлагается схема оценки инноваций, адаптированная к особенностям предприятий коммунальной отрасли – отрасли, которая должна технически развиваться и широко использовать энергоберегающие технологии.

The methods of financial analysis as methods of estimation of pre-conditions of realization of active innovative activity an enterprise are examined in the article. The chart of estimation of innovations, which is adapted to the features of enterprises of communal industry – industry which must technically develop.

Ключові слова: інноваційний потенціал, обігові кошти, комунальні підприємства.

Нові ідеї і продукти, нові технології та організаційні рішення виводять підприємства з кризових ситуацій і гарантують їм фінансову стабільність. Будь-який новий об'єкт є матеріалізованою інформацією, тобто інформацією, перетвореною на відчутну річ. Нове як матеріалізована інформація виникає на переході від нижчого ступеня до його

середнього. Процес появи нових ідей триває постійно. Інформація дає поштовх до діяльності людини в напрямі, вказаному інформацією, тобто в новому напрямі. Механізм прийняття рішення на підприємствах щодо впровадження інноваційних технологій базується на інформації, що отримана в результаті аналізу господарчої діяльності підприємства та своїх внутрішніх можливостей, резервів. Відповідно, одним з перших етапів впровадження інноваційних технологій є оцінка господарчої діяльності підприємства та оцінка можливостей самого підприємства щодо впровадження інноваційних рішень, що дозволить оптимізувати використання власних та залучених коштів. Тому актуальності набуває вирішення проблеми здійснення поточної оцінки наявності вільних коштів у підприємства для оптимізації їх використання та можливості впровадження інновацій. Для того, щоб оцінити можливості комунального підприємства необхідний механізм поточного контролю й оцінки наявності вільних основних та обігових засобів, що можуть бути використані для впровадження інновацій.

Над вирішенням проблем управління інноваціями та оцінки можливостей підприємства щодо їх впровадження працюють такі вітчизняні та закордонні вчені, як: Л.Й.Аведян, М.В.Афанасьєв, О.В.Василенко, А.С.Гальчинський, В.М.Геєць, Л.Ю.Гордієнко, А.К.Кінах, Н.О.Пашутинська, В.П.Семиноженко, Л.Г.Шемаєва, В.Г.Шматько [1-5].

Крім того, вирішенням проблем підвищення інноваційно-інвестиційної активності підприємств займаються такі українські вчені, як: О.І.Волков, А.П.Гречан, М.П.Денисенко, С.В.Захарін, Р.В.Скалюк, О.В.Декалюк [2, 3, 6, 7] та ін.

Наукові надбання провідних учених є досить важливим вкладом в економічну науку, але, як показує практика, окремі проблеми теоретичного та прикладного характеру не дістали належного вирішення і залишаючись методично незабезпеченими, потребують вирішення. Зокрема відсутня спрощена система оцінки інноваційного потенціалу комунального підприємства, яка би на відміну від інших, враховувала особливості структури основних та обігових засобів підприємства.

Метою даної статті є формування такої системи.

Для досягнення поставленої мети нами було вирішено ряд завдань: досліджено надбання іноземних та вітчизняних вчених та виділено основні складові інноваційного потенціалу комунального підприємства; побудована система поточної оцінки інноваційного потенціалу комунального підприємства; визначено типи інноваційного потенціалу та їх характеристики.

Економічний зміст поняття "інноваційний потенціал" з погляду

ресурсного підходу в економічній літературі трактується як сукупність ресурсів. До числа основних елементів інноваційного потенціалу підприємства, як правило, відносять наступну сукупність ресурсів, необхідних для ефективного здійснення інноваційної діяльності: інтелектуальні, матеріальні, фінансові, кадрові, інфраструктурні та інші додаткові ресурси. Слід відмітити, що майже всі вчені на перше місце ставлять складову «Матеріальні ресурси НДДКР і інноваційної діяльності», але автор не згоден з цим, перш за все оцінюватися має фінансова складова, саме вона визначає можливість підприємства до впровадження інноваційної технології, і тільки після виявлення наявності вільних коштів у підприємства, можна приймати рішення про впровадження інновації [10]. Оцінка наявності фінансових ресурсів підприємства дозволяє вже на першому етапі загальної оцінки інноваційного потенціалу підприємства прийняти рішення щодо впровадження інновації.

Обігові засоби комунальних підприємств відрізняються від обігових засобів промислових підприємств за кругообігом, складом та структурою. Більшість комунальних підприємств не виготовляють продукції у вигляді готових виробів. Тут оплачується та споживається процес виробництва, а не продукт, що може бути відокремлений від нього. Відсутність у кругообігу готових виробів визначає коротший строк обороту коштів, оскільки продукція (послуги) таких підприємств, як трамваї, тролейбуси, автобуси, лазні, пральні та ін., споживається на місці, оплачується в момент споживання або навіть до отримання послуги (наприклад, у пральні). У зв'язку з цим період обігу, тобто час, протягом якого обігові засоби перебувають у сфері обігу, суттєво скорочується.

Комунальні підприємства, що постачають споживачам воду, газ, тепло, електроенергію на відміну від підприємств, що надають послуги, одержують плату за реалізовану продукцію тільки після закінчення певного періоду часу. У зв'язку з цим період обігу тут визначається порядком розрахунків за спожиту продукцію, при цьому система наступних розрахунків та пільгових строків оплати населенням рахунків за газ, воду, тепло та електроенергію обумовлює відносно тривале перебування обігових засобів у розрахунках, тобто у сфері обігу.

У складі обігових засобів комунальних підприємств відсутні такі елементи, як сировина, основні матеріали та напівфабрикати. Наявність у комунальному господарстві виробництв промислового та сільськогосподарського типу обумовлює присутність у складі обігових засобів комунальних підприємств таких не характерних для них елементів обігових засобів, як запаси сільського господарства, незавер-

шеного виробництва, готових виробів та ін. Наявність коштів у незакінчених розрахунках є наслідком існуючої практики подальшої оплати продукції (послуг) абонентами. Саме тому перший етап оцінки інноваційного потенціалу комунального підприємства пропонується представити в наступному вигляді (таблиця).

Етапи оцінки інноваційного потенціалу

Етапи оцінки	Формули	Визначення
1) Оцінка наявності власних обігових коштів	$V_{ок} = V_3 - O_3$	$V_{ок}$ – наявність власних обігових коштів; V_3 – джерела власних засобів; O_3 – основні засоби і вкладення.
2) Оцінка наявності власних обігових коштів і довгострокових позикових джерел	$V = V_k + K_{дс}$	V – наявність власних обігових коштів і довгострокових позикових джерел; $K_{дс}$ – довгострокові кредити і позикові засоби.
3) Оцінка загальної величини основних джерел засобів для формування витрат	$V_3 = V + K_{кс}$	V_3 – загальна величина за основними джерелами засобів для формування результатів і витрат; $K_{кс}$ – короткострокові кредити і позики.
4) Розрахунок надлишку (+, -) власних коштів	$\pm V_{ок}^1 = V_{ок} - 3B$	$3B$ – запаси і витрати.
5) Розрахунок надлишку (+,-) власних обігових коштів і довгострокових позикових джерел формування витрат	$\pm V^1 = V - 3B$	
6) Розрахунок надлишку (+,-) загальної величини основних джерел для формування витрат	$\pm V_3^1 = V_3 - 3B$	
7) Визначення фінансової стійкості підприємства.	$S = \{ S1(x_1); S2(x_2); S3(x_3) \}$	$x_1 = \pm V_{ок}^1; x_2 = \pm V^1; x_3 = \pm V_3^1$

Функція $S(x)$ визначається таким чином: $S(x) = 1$, якщо $x \geq 0$; $S(x) = 0$, якщо $x < 0$.

В теорії фінансового аналізу прийнято виділяти чотири основні типи фінансової стійкості: абсолютна стійкість фінансового стану, коли використовуваними джерелами покриття витрат є власні засоби.

Визначається умовами $\pm V_{ок}^1 \geq 0; \pm V^1 \geq 0; \pm V_3^1 \geq 0; S = (1; 1; 1)$; нормальна фінансова стійкість, коли використовуваними джерелами покриття витрат є власні засоби і довгострокові кредити. Визначається умовами $\pm V_{ок}^1 < 0; \pm V^1 \geq 0; \pm V_3^1 \geq 0; S = (0; 1; 1)$; нестійкий фінансовий стан, коли використовуваними джерелами покриття витрат є власні засоби, довгострокові і короткострокові кредити і позики. Визначається умовами $\pm V_{ок}^1 < 0; \pm V^1 < 0; \pm V_3^1 \geq 0; S = (0; 0; 1)$; кризовий фінансовий стан, коли у підприємства відсутні джерела покрит-

тя витрат. Визначається умовами $\pm \text{Вок}^1 < 0$; $\pm \text{В}^1 < 0$; $\pm \text{Вз}^1 < 0$; $S = (0; 0; 0)$ [8, 9].

Оцінка інноваційного потенціалу комунального підприємства

Розрахунок надлишку (+) або нестачі (-) власних обігових коштів для забезпечення реалізації діючих проектів і для впровадження інновацій одночасно:

$$\pm \text{Вок}^2 = \text{Вок} - 3\text{В} - \text{Ін}, \quad (1)$$

де Ін – витрати, необхідні на освоєння інновацій.

Розрахунок надлишку (+) або нестачі (-) власних обігових коштів і довгострокових позикових джерел для забезпечення реалізації діючих проектів і для впровадження інновацій одночасно:

$$\pm \text{В}^2 = \text{В} - 3\text{В} - \text{Ін}. \quad (2)$$

Розрахунок надлишку (+) або нестачі (-) загальної величини основних джерел для забезпечення реалізації діючих проектів і для впровадження інновацій одночасно:

$$\pm \text{Вз}^2 = \text{Вз} - 3\text{В} - \text{Ін}. \quad (3)$$

Визначення типу інноваційного потенціалу

З урахуванням визначуваних значень функції $S(x)$ можна виділити три основні типи інноваційного потенціалу підприємства (формула п.7, таблиця), що дозволяють відповісти на питання: чи під силу комунальному підприємству впровадження нової технології при одночасному забезпеченні реалізації поточної діяльності?

Тип 1 «Високий інноваційний потенціал» – трьохвимірний показник приймає значення $S(1,1,1)$. Тип 2 «Середній інноваційний потенціал» – трьохвимірний показник приймає значення $S(0,1,1)$. Тип 3 «Низький інноваційний потенціал» – трьохвимірний показник приймає значення $S(0,0,1)$. Відсутність будь-яких можливостей у підприємства щодо впровадження інноваційних технологій характеризується трьохвимірним показником $S(0,0,0)$.

Пропонована нами система оцінки інноваційного потенціалу дозволяє проаналізувати фінансову стійкість комунального підприємства. Визначення на цій основі типу інноваційного потенціалу дозволяє проконтролювати правильність вибраного напрямку інноваційного розвитку з позицій сучасного і подальшого фінансового стану підприємства. Відповідно при впровадженні даної системи оцінки у комунального підприємства з'являється ефективний інструмент поточної оцінки інноваційних можливостей, що дозволить приймати науково обґрунтовані рішення щодо впровадження інноваційних технологій та правильно обирати момент впровадження. Дана методика може використовуватись на будь-якому комунальному підприємстві (і за специфікою, і

за розміром). Пропонована система оцінки інноваційного потенціалу, як вже зазначалося, є лише першим етапом механізму його загальної оцінки. Вона може стати органічним структурним елементом цього механізму.

1.Афанасьєв М.В., Шемаєва Л.Г., Аведян Л.Й., Гордієнко Л.Ю. Інноваційні процеси в системі державного управління і місцевого самоврядування / За заг. ред. М. В. Афанасьєва. – Харків: ХНЕУ, 2006. – 210 с.

2.Василенко О.В., Шматько В.Г. Інноваційний менеджмент / За ред. О.В. Василенко. – К.: ЦУЛ, 2003. – 440 с.

3.Волков О.І., Денисенко М.П., Гречан А.П., Пашутинська Н.О. Інноваційний розвиток промисловості України / За ред. О.І.Волкова, М.П.Денисенка. – К.: КНТ, 2006. – 645 с.

4.Гальчинський А.С., Гесць В.М., Кінах А.К., Семиноженко В.П. Інноваційна стратегія українських реформ. – К.: Знання України, 2002. – 337 с.

5.Гесць В.М., Семиноженко В.П. Інноваційні перспективи України. – Харків: Константа, 2006. – 272с.

6.Захарін С.В. Регулювання розвитку інвестиційного ринку / С.В. Захарін // Фінанси України. – 2005. – №7. – С.98-105.

7.Ефекти та ефективність інноваційної діяльності промислових підприємств / Р. В. Скалюк, О. В. Декалюк // Вісник Хмельницького нац. ун-ту. – 2009. – №1. – С.150

8.Трифилова А.А. Анализ инновационного потенциала промышленных предприятий [текст] / А. А. Трифилова // Наука и промышленность России. – 2002. – №8. – С.10-18.

9.Теория экономического анализа [текст] / М. И. Баканов, А. Д. Шеремет. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 359 с.

10.Суева А.А. Инновационная деятельность как интеграционный фактор экономического развития [текст] / А. А. Суева // Институционализация экономической политики региона в условиях глобализации. – 2001. – №11. – С.41-29.

Отримано 16.03.2011

УДК 338.2

Е.А.КУЧМА

Внедренческое предприятие «Центр-Персонал», г. Харьков

КОМПЛЕКСНАЯ ОЦЕНКА ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ СТРОИТЕЛЬНОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Рассматривается оценочное моделирование инвестиционной привлекательности строительного предприятия, основанное на целевом подходе, формальной логике и квалиметрии. Предлагается набор оценочных параметров, характеризующих инвестиционную привлекательность строительного предприятия.

Розглядається оціночне моделювання інвестиційної привабливості будівельного підприємства, засноване на цільовому підході, формальній логіці і квалиметрії. Пропонується набір оціночних параметрів, що характеризують інвестиційну привабливість будівельного підприємства.

The evaluation design of investment attractiveness of a build enterprise, based on having a special purpose approach, formal logic and qualimetry, is in-process examined. The set of evaluation parameters, characterizing the investment attractiveness of a build enterprise is offered.